

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY

**Dějepisná olympiáda
50. ročník, 2020/2021
Krajské kolo – zadání II. kategorie**

přidělené soutěžní číslo	body celkem

Jméno a příjmení:

Tematické zaměření ročníku: „**Labyrintem barokního světa (1556 – 1781)**“.

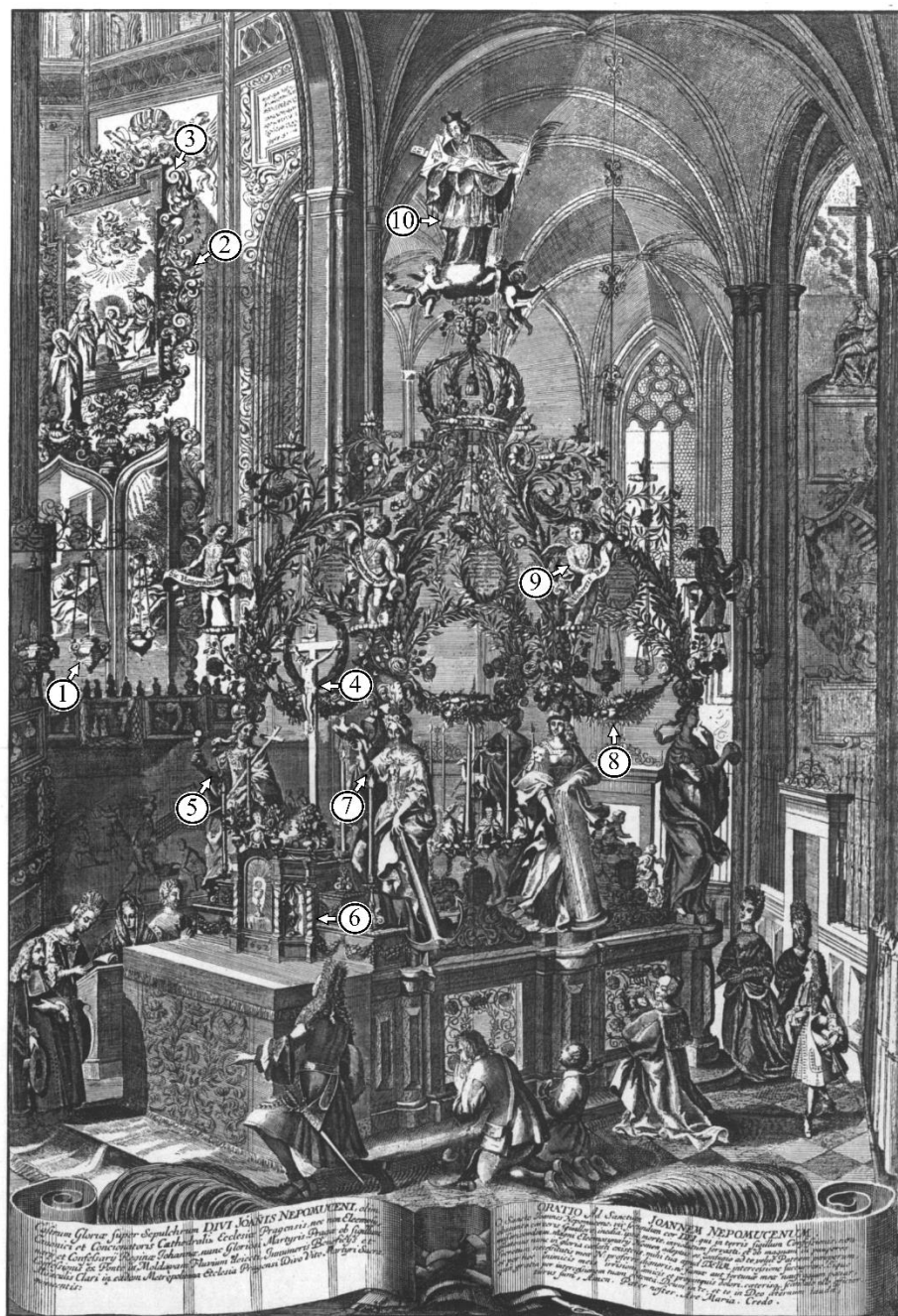
Důležité upozornění – u každé otázky je rámeček, který uvádí maximální počet bodů za otázku, do prázdného políčka se pak doplní získaný počet bodů. Celkem je možné získat **80 bodů**.

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY

Úkol č. 1

Dobře si prohlédněte rytinu Ondřeje Matouše Wolffganga. Je na ní bývalého náhrobku sv. Jana Nepomuckého v chrámu sv. Víta v Praze z roku 1692. Byla vytvořena podle kresby Kristiana Dittmanna.

Vypracujte úkoly pod ní.

BÝVALÝ NÁHROBEK SV. JANA NEP. V CHRÁMĚ SVATOVÍTSKÉM Z R. 1692.

DLE VÝKRESU DITTMANOVA RYL. ONDŘ. MAT. WOLFFGANG.

A. K číslům na obrázku přiřaďte odpovídající pojmy z nabídky. Z 15 nabízených pojmů vyberte deset.

Seznam pojmů:

Voluta, putto, Jan Nepomucký, tordovaný sloupek, akant, sgrafito, kadidelnice, feston, kytka, Víra, lucernička, andílek, krucifix, Naděje, rozeta.

Řešení:

1 -	4 -	7 -	10 -
2 -	5 -	8 -	
3 -	6 -	9 -	

B. Jan z Pomuku byl generálním vikářem pražského arcibiskupa. Co ale takový generální vikář dělal? Vyberte správnou odpověď:

- a) Zastupoval arcibiskupa ve všech obchodních záležitostech.
- b) Zastupoval arcibiskupa zejména při náboženských povinnostech.
- c) Zastupoval arcibiskupa při správě arcidiecéze, měl stejnou výkonnou moc jako on.
- d) Zastupoval arcibiskupa pouze v písemném styku s dalšími úřady.

C. Jak se z Jana z Pomuku stal Jan Nepomucký?

- a) Václav Hájek z Libočan se ve své Kronice přepsal a pozdější kronikáři tuto chybu převzali.
- b) Ve středověku se označoval klášter jako Pomuk a osada u něj Nepomuk, po zničení kláštera husity převládla podoba Nepomuk, a tu převzalo také baroko.
- c) Poprvé příjmení Nepomucký použil Jan Dubravius ve své kronice, ale není známo proč.
- d) K chybě došlo při překladu legendy o Janovi z Pomuku a jeho umučení do němčiny.

D. Vyberte správnou pěťici profesí, jichž je Jan Nepomucký patronem:

- a) Zpovědníci, pekaři, kormidelníci, voraři, mlynáři.
- b) Kněží, lodníci, kormidelníci, pekaři, ledaři.
- c) Kněží, zpovědníci, ledaři, pekaři, mlynáři.
- d) Kněží, zpovědníci, lodníci, voraři, mlynáři.

Úkol č. 2

- A. 17. století označil italský básník Fulvio Testi jako „století vojáka“. Téměř všichni vojáci barokní doby byli dobrovolníci. Jaké důvody je vedly k tomu, že se nechali dobrovolně naverbovat? Vyberte právě 2 správné odpovědi.**
- a) chudoba a strádání
 - b) oddanost králi
 - c) poddanská povinnost
 - d) touha po „životní změně“
- B. Co bylo nejdůležitější povinností vojáka? Vyberte 2 správné odpovědi.**
- a) Vykonat bez odmlouvání každý rozkaz.
 - b) Setrvat ve službě až do úředního propuštění.
 - c) Zajistit si ubytování a žold na dobytém území.
 - d) Z každé bitvy přivést zajatce.
- C. První moderní armády měly ve svých řadách většinu cizích dobrovolníků. Následující úryvky vysvětlují 2 důvody, proč tomu tak bylo. Přečtěte si je a vyberte z nabízených možností pod textem ty, které odpovídají sdělení textu.**

ÚRYVEK č. 1

„Pokud jde o Španěly, nelze popřít, že to jsou nejlepší vojáci na světě. Je jich ale tak málo, že můžete stěží povolat pět nebo šest tisíc najednou.“

ÚRYVEK č. 2

„Pokud by snad měla být válka v Itálii, bylo by lépe povolat tam Holanďany a Italy odvézt sem (do Nizozemí), protože vojáci pocházející z míst, kde se válka vede, se velice rychle rozprchnou a nemůžete si jimi být jisti, jako vojáky cizími.“

- a) Podle úryvku č. 1 byl jedním z důvodů nedostatek vlastních vojáků.
 - b) Podle úryvku č. 2 byla důvodem dezerce.
 - c) Podle úryvku č. 2 byla důvodem neznalost místního terénu.
 - d) Podle úryvku č. 1 byla neschopnost španělských vojáků.
- D. „Cizí vojáci“ byli ale poddanými cizího státu, proto stát využíval služeb nezávislých vojenských dodavatelů, kteří mu tyto dobrovolníky dodávali. Dokonce se v průběhu 17. století podařilo některým „generálním dodavatelům“ takto naverbovat pro stát armádu s mnoha pluky. Vyberte jméno muže, který pro svého císaře postavil v letech 1625 a 1631 - 1633 celou císařskou armádu.**
- a) Karel Bonaventura Buquoy
 - b) Albrecht z Valdštejna
 - c) Jan Tserclaes Tilly
 - d) Jindřich Matyáš Thurn

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 3

A. Jezuité. Název tohoto řádu má mnoho podob. Vyberte ty, které se pro něj opravdu používají (správné odpovědi jsou tři):

- a) Tovaryšstvo Ježíšovo
- b) Řád svatých křížovníků
- c) Jezuitský řád
- d) Societas Iesu
- e) Compañia sancta

B. Kdo musel povolit vznik tohoto řádu, aby nebyl považován za kacířský?

- a) Bůh – nějakým znamením či zázrakem
- b) Panovník země, ve které řád vznikl
- c) Papež
- d) Nikdo, založení řádu je všeobecně bohubírá činnost.

C. Následující osobnosti jsou s jezuitským řádem spojené. Označte ty osoby, jejichž výrok je NEpravdivý. Správných odpovědí je více.

- a) Já, Ferdinand I. Habsburský, jsem v roce 1556 jezuitu povolal do Čech.
- b) Já, Ignác z Loyoly, jsem jezuitu do Čech přivedl.
- c) Já, Bohuslav Balbín, jsem psal výhradně česky, abych na jezuitských školách podpořil vzdělanost co nejvíce lidí.
- d) Já, Petr Canisius, jsem se podílel na založení jezuitské koleje v Praze, tzv. Karolina.
- e) Já, Bedřich Briedel, jsem nějaký čas řídil jezuitskou tiskárnu v Praze.

D. Napište jazyk, kterým se na jezuitské univerzitě v Praze vyučovalo.

E. Vyberte dva obory, kterým jste se zde po roce 1638 mohli vyučit.

- a) Teologie
- b) Práva
- c) Lékařství
- d) Filozofie
- e) Svobodné umění

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 4

Přečtěte si úryvek z Rudolfova majestátu z roku 1609 a odpovězte na otázky pod ním.

Dáleji také týmž stavům pod obojí tuto zvláštní milost činiti a jim, všem třem stavům pod obojí, k též konfesí se přiznávajícím, konsistoř pražskou dolejší v moc a opatrování jejich zase dávati a k tomu milostivě povolovati ráčíme, aby tíž sjednocení stavové pod obojí touž konsistoř kněžstvem svým podle též konfesí a snešení svého obnoviti a též kněžstvo, jak české tak německé, podle ní řídití dáti anebo řízené své kollatury bez všelijaké překážky arcibiskupa pražského anebo kohožkoliv jiného dosazovati, přijímati; nicméně i akademii pražskou, od starodávna straně pod obojí náležející, kterouž jim stavům se vším jejím příslušenstvím tolikéž v moc jejich milostivě dávati ráčíme, tak aby ji muži hodnými a učenými osazovati, dobré chvalitebné řády nařizovati a nad tím obojím z prostředku svého jisté osoby za defensory naříditi mohli. Mezi tím pak, dokudž by se toho koliv od nich nevykonalo, mají nicméně tíž stavové pod obojí všichni při tom, což svrchu psáno jest, aby náboženství své volně a svobodně všudy provozovati mohli, zouplna zanechání býti.

A. Která instituce je podle textu ustanovena evangelickým intelektuálním centrem?

- a) královské místodržitelství
- b) pražská univerzita
- c) arcibiskupství
- d) konzistoř

B. Která instituce je podle textu ustanovena evangelickým administrativním střediskem?

- a) královské místodržitelství
- b) pražská univerzita
- c) arcibiskupství
- d) konzistoř

C. V textu jsou zmiňovány tři stavy pod obojí. Označte správnou trojici.

- a) katolické duchovenstvo, nekatolická šlechta a měšťané
- b) katoličtí páni, rytíři a měšťané
- c) nekatoličtí páni, rytíři a měšťané
- d) nekatolické duchovenstvo, páni a měšťané

Úkol č. 5

17. století je neodmyslitelně spojené s tzv. „vědeckou revolucí“. Zakladatelé moderní vědy to neměli vůbec jednoduché, pokud chtěli prosadit nové poznatky, často se dostali do konfliktu s církví a jejími přístupy k poznání. O tom svědčí i následující text.

„Byl jsem pak tímto Svatým oficiem prohlášen za silně podezřelého z kacířství proto, že jsem měl za správné a věřil, že **Slunce stojí nehybně jako střed světa a že Země není středem světa a točí se**, a protože jsem – byv právně obeznámen s předpisy jeho, že mám každým způsobem mylný názor, že Slunce je středem světa a že Země se otáčí a není středem světa, a že nemám mít za správnou tuto mylnou nauku ani ji hlásat, ani jí učit, a když jsem si byl uvědomil, že tato nauka jest v rozporu se svatým Písmem – přes všechno to vše ještě dal do tisku knihu, ve které pojednávám o téže nauce již zavržené a přináším působivé důvody v její prospěch, aniž uvádím řešení....Přisahám, že pro budoucnosti nikdy nebudu říkat ani tvrdit ani slovem, ani písmem takové věci, pro které by mohl kdo mít podobné podezření o mně...“

A. Označte jméno vědce, který byl nařčen kacířství, a podle textu proto své učení odvolal:

- a) Mikuláš Koperník
- b) Galileo Galilei
- c) Tycho de Brahe
- d) Giordano Bruno

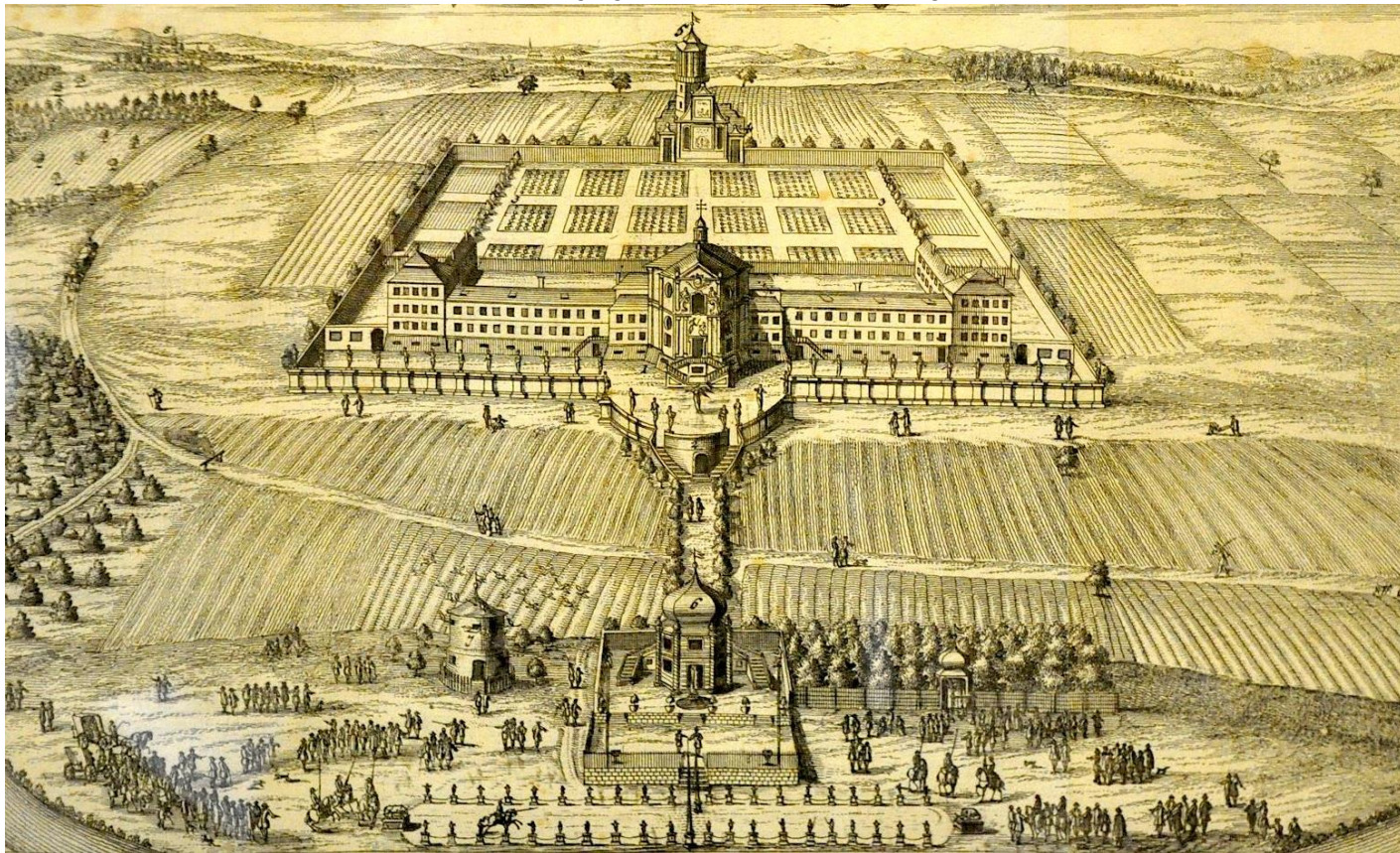
B. Jak se nazývá teorie, kterou vědec odvolal (viz zvýrazněná část v textu)

- a) geocentrismus
- b) heliocentrismus
- c) suicentrismus
- d) egocentrismus

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY

Úkol č. 6

Dobře si prohlédněte obrázek barokní krajiny a odpovězte na otázky pod ním.

A. Které stavební a krajinné prvky jsou zde vyobrazeny? Správných odpovědí je více.

- a) alej
- b) kostel
- c) osová souměrnost
- d) kalvárie
- e) letohrádek
- f) grotta

B. Kde bychom mohli tento komplex v Čechách nebo na Moravě navštívit?

- a) ve Valticích
- b) na Pražském hradě
- c) v Kuksu
- d) v Kroměříži

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 7

Jména vojenských velitelů v nabídce rozřaďte do dvou skupin - bojovníky na straně vzbouřených stavů a bojovníky na straně císařských (císařské vojsko + vojsko Katolické ligy).

Nabídka jmen:

Jindřich Matyáš Thurn, Kristián z Anhaltu, Karel Bonaventura Buquoy, Jan Tserclaes Tilly, Ladislav Velen ze Žerotína, Maxmilián I. Bavorský, Jiří Fridrich Hohenlohe, Petr Arnošt z Mansfeldu.

Řešení:

Vojsko vzbouřených stavů	Císařské a ligistické vojsko

4

Úkol č. 8

Přiřaďte k výroku politika, který jej podle vás pronesl.

1. „Nejste žádný parlament, jak říkám, nejste žádný parlament, to vaše zasedání vám zatrhnu!“
2. „Všichni politikové se shodují v tom, že vede-li se lidu příliš dobře, není možné udržet jej v rámci pravidel jeho povinností...“
3. „Nic nezasáhlo mé srdce a duši tolik, jako vědomí, jak naprosto vyčerpaný je můj lid z nesmírného daňového břemene.“

Nabídka politiků:

- a) Ludvík XIV.
- b) Johan de Witt
- c) Oliver Cromwell
- d) kardinál Richelieu
- e) André-Hercule de Fleury

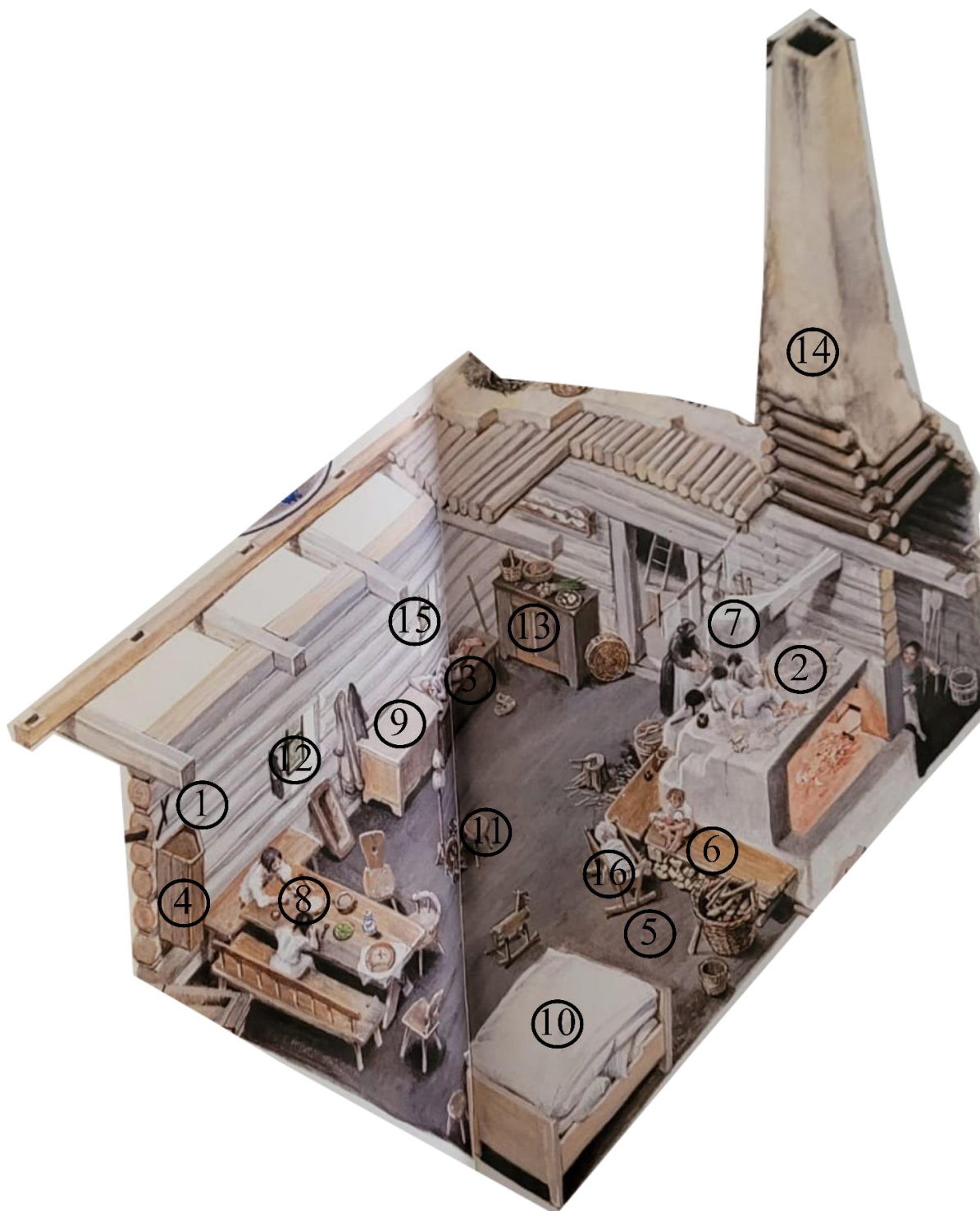
Řešení:

- 1 -
- 2 -
- 3 -

3

Úkol č. 9

Prohlédněte si obrázek vesnické domácnosti a k následujícím položkám přiřaďte čísla, pod kterými byste položky tehdy s největší pravděpodobností našli. Pozor, některá čísla se mohou opakovat, u jedné položky může být více čísel, dvě čísla nevyužijete vůbec.

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Řešení:

Položka	Přiřazená čísla	Položka	Přiřazená čísla
Bible		Místo k uložení oblečení	
Místo na spaní		Kříž	
Uložené cennosti		Místo určené k výrobě příze	
Nejčestnější místo v domácnosti		Místo určené k obložení mechem	
Svatý kout		Mísník	

5

Úkol č. 10

Panovníkovi pomáhali vládnout „ministři“, byli jeho služebníky, zcela závislí na jeho vůli. Výjimečné postavení měli „první ministři“. Neměli žádný oficiální titul, protože plnili funkce, které formálně v politickém zřízení jejich zemí neexistovaly. Svůj úkol proto také chápali jako výjimečný, včetně svých povinností a závazků vůči státu. V některých případech jejich výjimečnost také vyjadřovalo výjimečné označení, výjimečný titul.

A. K titulům přiřaďte správné osoby

Nabídka osob:

(2 jména nevyužijete):

a) hlavní ministr	a) -
b) velký penzionář	b) -
c) věrný ministr	c) -

1. kardinál Richelieu
2. vévoda Olivares
3. Johan de Witt
4. Felix Schwarzenberg
5. Jules Mazarin

B. Vyberte z následujících oblastí tu, která byla výsostnou sférou působnosti panovníka a jeho ministra.

- a) vypisování a vybírání daní
- b) zahraniční politika
- c) dodržování zákonů poddanými
- d) dohled nad zachováním pořádku a klidu v zemi

C. Přečtěte si úryvek z dopisu, který v roce 1630 napsal před svým tažením do Německa král svému kancléři. Po přečtení textu vypracujte úkoly.

„Přežijeme-li to vše, vaše plány mají zřejmě velkou naději na úspěch a můžete očekávat, že sklídíte potlesk potomků, zejména pokud dobré rady zaštitíte svým obvyklým úsilím a zápalem, s nimiž je budete vykonávat. Kéž by byli i jiní, kteří by se za naše zájmy stavěli stejně rozvážně, věrně a se znalostí věcí. Kdybychom je měli, jsem přesvědčen, že služba vlasti a blahobyt nás všech by byly lépe zajištěny než nyní... Mé pero je nyní na těchto řádcích vedeno přirozenou náklonností, neboť Vás chci připravit - jakožto nástroj, který mi byl seslán Bohem, aby mi posvětil na cestě temnými místy - na to, co se může stát.“

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Označte jméno krále, který dopis napsal. Označte jméno kancléře, kterému král napsal.

král:

- a) Gustav II. Adolf
- b) Ferdinand II.
- c) Kristián IV. Dánský
- d) Ludvík XIII.

kancléř:

- a) Albrecht z Valdštejna
- b) Petr Griffenfeldt
- c) Axel Oxenstierna
- d) kardinál Richelieu

D. Vyberte právě jedno tvrzení, které z textu nevyplývá.

- a) Král vyjadřuje kancléři vděčnost za oddané služby.
- b) Vítězné tažení král vidí jako impulz pro kancléřovu další úspěšnou kariéru.
- c) Král vyzdvihuje, že si ostatní brali z kancléřova přístupu příklad.
- d) Pro krále je kancléř jistotou pro budoucí časy.

7	
---	--

Úkol č. 11

A. V roce 1639 se vydal Matyáš Ferdinand Berka z Dubé na cestu po Evropě. Účelem cesty bylo mimo jiné získat potřebné vzdělání. Napište, jak se této cestě říkalo.

B. Označte, proč bylo pro šlechtice výhodné na cestu vyrazit. Správných odpovědí může být více.

- a) Po návratu domů měl šanci na lepší kariéru u dvora.
- b) Mohl získat lepší znalosti o politice.
- c) Mohl se zdokonalit v rétorice.
- d) Mohl se stát odolnějším vůči nemocem.
- e) Mohlo se mu dostat duchovní útěchy na poutních místech.

C. Matyáš Ferdinand Berka z Dubé si na cestě psal deník. Proto víme, která města navštívil a za jakým účelem. K těmto městům (seřazeným chronologicky podle cesty) přiřaďte číslo v mapě a písmeno účelu jeho návštěvy. Pozor, dvě čísla na mapě a jeden účel návštěvy jsou navíc.

Účel návštěvy:

- a) Návštěva paláců a galerií rodu Medicejů.
- b) Audience u papeže.
- c) Počátek cesty.
- d) Hledání společníků a doprovodu (hoffmistra) na cestu.
- e) Návštěva mariánského poutního místa.
- f) Prohlídka památek, hlavně šikmé věže.
- g) Prohlídka památek, hlavně kostela San Marco, cesta lodí na ostrov Murano a nákup truhel se sklenicemi.
- h) Návštěva univerzity.
- ch) Návštěva františkánského poutního místa.

Města:

- Dačice
- Vídeň
- Benátky
- Bologna
- Loreto
- Řím
- Assisi
- Florence

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY

Řešení:

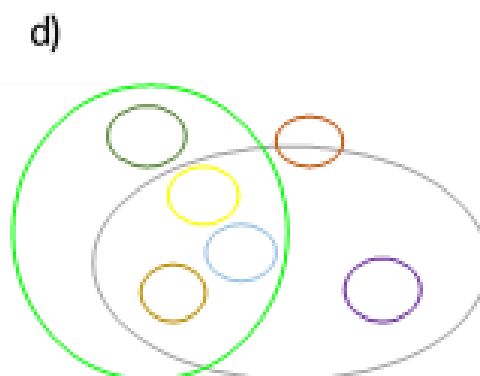
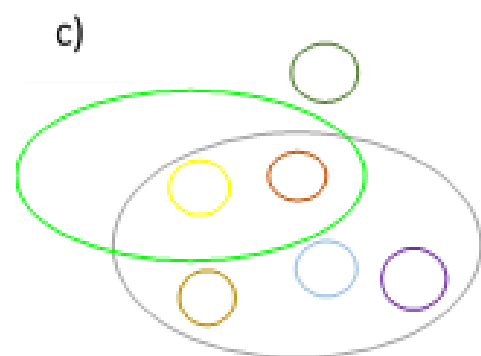
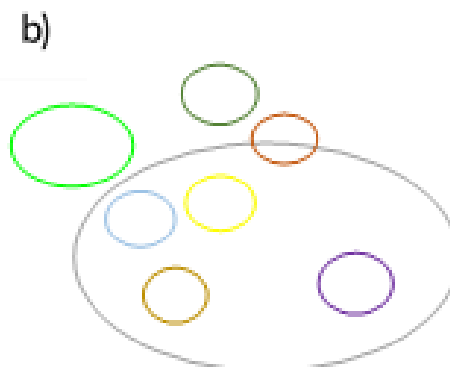
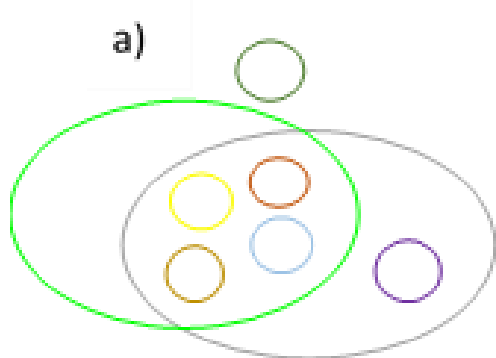
Město	Číslo města na mapě	Účel návštěvy města
Dačice		
Vídeň		
Benátky		
Bologna		
Loreto		
Řím		
Assisi		
Florence		

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY

Úkol č. 12

Označte diagram, který vystihuje formální poměr následujících území mezi sebou v době po třicetileté válce.

- Čechy
- Habsburská monarchie
- Morava
- Prusko
- Rakousko
- Slezsko
- Svatá říše římská národa německého
- Uhry

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY

Úkol č. 13

Obrázek zachycuje vyorání brázdy císařem Josefem II. na poli rolníka Trnky u Slavíkovíc u Brna. Nápis pod obrázkem mimo jiné říká, že tak učinil proto, aby „poznal, jak těžká je práce rolníků, protože jim chtěl ulehčit.“

Co chtěl podle Vás autor obrazu o panovníkovi sdělit? Správných odpovědí je více.

- a) ...že si chtěl panovník osobně orbu vyzkoušet.
- b) ...že mu na místě, kde osobně orál, postavěli pomník.
- c) ...že jeho jednání vyvolalo velký odpor jeho doprovodu.
- d) ...chtěl ho vyobrazit jako panovníka, který má zájem o poddané.

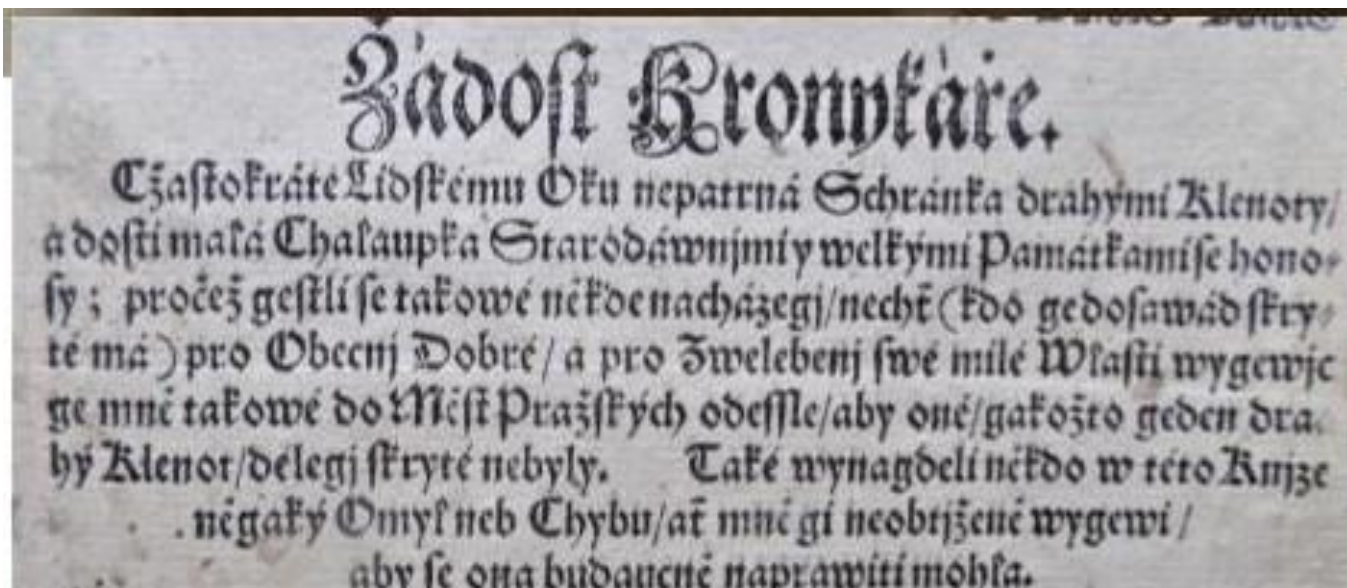
**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 14

A. Jan František Beckovský chtěl svou knihou navázat na Václava Hájka z Libočan, dokonce opravil některé z jeho chyb. Označte, jak se jeho kniha jmenovala.

- a) Brus jazyka českého
- b) Kronika česká
- c) Poselkyně starých příběhův českých
- d) Čechořečnost

B. Na konec knihy autor připojil žádost. Přečtěte si ji.

Označte 2 tvrzení, která odpovídají textu žádosti.

- a) Aby každý, kdo tuto knihu čte, s ní opatrně zacházel a nepoškodil ji.
- b) Pokud někdo najde památku z minulosti, aby ji odeslal jemu do Prahy.
- c) Aby každý, kdo najde v textu nějakou chybu, kontaktoval autora, aby ji mohl opravit.
- d) Pokud někdo bude chtít pořídit opisem z knihy kopii, má to dát na vědomí autorovi.

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 15

Josef je krejčím v Praze. Jan pracuje jako tkadlec v horské osadě. I když jsou oba řemeslníci, jejich postavení se liší. Jeden pracuje jako malovýrobce, druhý je součástí velkovýroby.

Prohlédněte si přiložená schémata a k jejich písmenům doplňte z nabídky správné údaje.

V nabídce jsou dva údaje navíc a jeden údaj musíte použít dvakrát!

U prvního řemeslníka doplňte do schématu jeho **cestu k samostatnému podnikání**, u **druhého členy výrobního procesu**, kterého je součástí, a jednotlivé **názvy částí celého systému**. U obou napište, **kdo dohlíží** na správnost jejich konání.

Nabídka: Jan, Josef, cech, malovýroba, učedník, rozptýlená manufaktura, soustředěná manufaktura, továrna, velkovýroba, mistr, dělník, faktor, tovaryš, svobodný podnikatel, nákladnický systém, robota.

Jméno řemeslníka: a)

g)

Druh výroby: b)

h)

Dohlížitel: c)

ch)

Cesta k podnikání:

d)

e)

f)

Členové výrobního procesu: Název systému:

i)

= l)

j)

= m)

k)

= n)

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY

Úkol č. 16

Představte si, že připravujete k tisku odbornou publikaci o barokních předmětech každodennosti. Ovšem obrázky předmětů a jejich popisky se pomíchaly. Napravte to a přiřaďte k obrázkům ty správné informace. Jeden obrázek a informace jsou u sebe správně a jedna informace je zde navíc.

D) Jednou z častých technik zdobení bylo použití filigránu a zlacení.

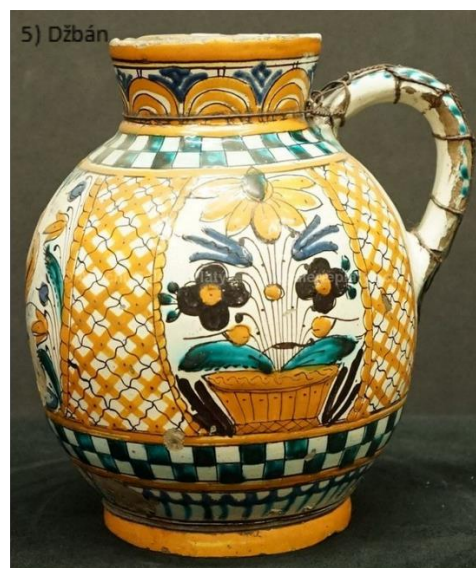
B) Habáni ke zdobení používali pouze čtyři barvy - fialový mangan, tyrkysovou zeleň, žlutou a hráškovou.

C) Velmi časté byly motivy lovu vysoké zvěře.

F) Jednotlivé vrstvy k sobě musely velmi těsně přiléhat, aby se zdobení neponičilo.

E) Ještě i v baroku bývalo poměrně běžné, že si lidé na hostiny nosili svůj vlastní.

A) Častým motivem byly různé alegorie, například jara.

Číslo obrázku	Předmět	Popisek
1	přezka	
2	příbor s pouzdem	
3	pohárek	
4	porcelánová figurka	
5	džbán	

Úkol č. 17

Přečtěte si následující text a vypracujte úkol pod ním.

„Z hlediska dalšího společenského vývoje v českých zemích bylo jedním z nejvýznamnějších opatření zrušení nevolnictví či dobově řečeno „tělesné poddanosti neb člověčenství“ vůči vrchnosti. Odstraněním této nejtíživější podoby závislosti zemědělského obyvatelstva vrcholily pod tlakem potřeby ekonomické modernizace a pod tlakem sociálního napětí na venkově reformy předchozích panovníků v této oblasti. Zrušením nevolnictví se uvolnila souběžná feudální vázanost dělnictva a zároveň se tím značně omezila možnost mimoekonomických zásahů feudální vrchnosti do vztahu mezi dělníkem a kapitalistickým podnikatelem. Zvýšená migrace českého venkovského obyvatelstva do měst se stala příznivým faktorem pro rozvoj českého národního hnutí.“

Na základě přečtení textu rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda platí (vyberte ANO) či nikoliv (vyberte NE).

1. Pro autora textu bylo zrušení nevolnictví potřebným krokem pro další společenský vývoj v habsburské monarchii.	ANO - NE
2. Josef II. byl prvním panovníkem, kdo přistoupil k reformám na venkově.	ANO - NE
3. Zrušení této formy feudální závislosti podpořilo rozvoj podnikání.	ANO - NE
4. Důvodem zrušení nevolnictví byla mimo jiné potřeba podpořit ekonomiku země.	ANO - NE

2	
---	--

Úkol č. 18

Přečtěte si úryvek z Patentu o zrušení nevolnictví a označte 4 výroky, které z jeho textu vyplývají.

1. Má jeden každý poddaný právo, jedině na předběžné ohlášení a neodplatně k obdržení mající ceduli, v stav manželský vstoupiti. Jakož i taky
2. jednomu každému poddanému na vůli se zanechává, že on s pozorováním toho, co naše nejvyšší ustanovení strany okršleckého verbování předpisuje, i také z panství se odstěhovati, a někde jinde v zemi se usaditi anebo službu hledati může; však ale mají oni poddaní, kteří se ze svých panství odebrali, a jinde buďto s nějakým hospodářstvím a domem zaopatřiti, anebo jenom jakožto podruzi se usaditi chtějí, rovně neodplatný list svého propuštění žádati, a tudy se vykázati povinni budou, že z předešlého vrchnostenského závazku propuštění jsou.
3. Můžou se poddaní dle libosti řemeslům a kunstům etc. učit, a bez vejhostných listů, který beztoho již zcela přestávají, k svému vyživení potřebný vejdělek tu, kdeby ho najíti mohli, hledati.
4. Nebudou poddaní povinni, budoucně nějaké dvorské služby víceji konati. Však ale
5. budou oni poddaní, kteří od otce a matky osiřeli jsou, z té příčiny, že gruntovní vrchnost jejich vrchní poručenství neodplatně obstarává, povinni, sirotčí léta jenom v těch místech, kde v obyčeji jsou, na dvorské služby vynaložiti, které ale nikde dýle nežli tři léta trvati nemají. ...

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

- a) Všichni poddaní jsou osvobozeni od povinnosti vdávat se a ženit. Pokud přesto chtějí do manželství vstoupit, musí podat písemnou žádost.
- b) Poddaným je povoleno stěhovat se, ale musí požádat svoji vrchnost o písemné potvrzení o propuštění.
- c) Poddaní se mohou sami rozhodnout, kterému řemeslu nebo umění se vyučí.
- d) Pokud některý z poddaných chce změnit své řemeslo, musí požádat o „vejhostný list“.
- e) Když poddaný nebude schopen zajistit si živobytí, může být přijat do dvorských služeb.
- f) Poddaní určení vrchností museli v dvorských službách strávit tři roky.
- g) Pokud některé dítě osiří, je jeho poručníkem vrchnost.
- h) Sirotek odpracuje v dvorských službách v místě, odkud pochází, maximálně tři roky.

4	
---	--

Celkem

80	
----	--

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Rozřazovací úkol

U každého tvrzení označte, zda je pravdivé (ANO) nebo ne (NE):

V čele Katolické ligy stál bavorský vévoda Maxmilián	ANO - NE
Místodržící byli podle českých stavů odpovědní za porušování Rudolfova Majestátu.	ANO - NE
V následujících dnech po pražské defenestraci sepsali stavovští politici mimo jiné tzv. Apologii.	ANO - NE
Na stranu českých stavů se hned ochotně připojily i moravské stavy.	ANO - NE
Konfедераční články upřednostňovaly katolíky před protestanty.	ANO - NE
Restituční edikt z roku 1629 navrátil protestantům všechny statky.	ANO - NE
Vestfálský mír potvrdil nezávislost Švýcarska a Nizozemí na Habsburcích.	ANO - NE
V bitvě u Dessavy zastavil Albrecht z Valdštejna protestantskou koalici vedenou Mansfeldem.	ANO - NE
V roce 1631 saské vojsko obsadilo Vídeň.	ANO - NE
Albrecht z Valdštejna byl schopným vojevůdcem a vynikajícím organizátorem. Věrně sloužil císaři až do konce třicetileté války.	ANO - NE
Švédská armáda vedená Johannem Banérem operovala v letech 1639-1641 zejména v Sedmíhradsku.	ANO - NE
Pro emigranty z Čech a Moravy znamenal Vestfálský mír konec nadějí na návrat do země.	ANO NE

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY

Dějepisná olympiáda
50. ročník, 2020/2021
Krajské kolo – řešení II. kategorie

Tematické zaměření ročníku: „Labyrintem barokního světa (1556 – 1781)“.

Úkol č. 1

A. Správné odpovědi:

1 - kadidelnice	4 - krucifix	7 - Naděje	10 – Jan Nepomucký
2 - akant	5 - Víra	8 - feston	
3 - voluta	6 – tordovaný sloupek	9 - andělíček	

5 bodů - každé správné přiřazení 0,5 bodu

B. Správná odpověď	c)	1 bod
C. Správná odpověď	b)	1 bod
D. Správná odpověď	d)	1 bod

Celkem: **8 bodů**

Podklad pro otázku:

BENEŠ, Z., PETRÁŇ, J., České dějiny I, Praha: Práce, 1997, str. 195.

ČORNEJ, P., ČORNEJOVÁ, I., PARKAN, F., KUDRYS, M., Dějepis pro střední odborné školy. České a světové dějiny., Praha: SPN, 2010, str. 121.

Zdroj obrázku:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dittmann_b%C3%BDval%C3%BD_n%C3%A1hrobek_sv._Jana_Nepomuck%C3%A9ho,_1692.jpg.

Úkol č. 2

A. Správná odpověď: a, d / 2 body

Zdroj: Villari, R., *Barokní člověk a jeho svět*, Praha: Vyšehrad 2004, s. 41.

B. Správná odpověď: a,b / 2 body

Zdroj: VILLARRI, R., *Barokní člověk a jeho svět*, Praha: Vyšehrad 2004, s.40.

C. správná odpověď: a, b / 2 body

Zdroj: VILLARRI, R., *Barokní člověk a jeho svět*, Praha: Vyšehrad 2004, s. 43.

D. Správná odpověď: b) počet bodů: 1 bod

Zdroj: VILLARRI, R., *Barokní člověk a jeho svět*, Praha: Vyšehrad 2004, s. 44.

Celkem: **7 bodů**

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT ČESKÉ REPUBLIKY

Úkol č. 3

- A. Správné odpovědi: a); c); d) – vše správně 2 body, 1 a více chyb 0 bodů
 B. Správná odpověď: c) – 1 bod
 C. Správné odpovědi: b); c); d) – vše správně 3 body, 1 chyba 1 bod, 2 a více chyb 0 bodů.
 D. Správná odpověď – latina – 1 bod
 E. Správné odpovědi – a) d) – obě správně 1 bod, 1 a více chyb 0 bodů

Celkem: **8 bodů**

Podklady pro otázky:

SOCHROVÁ, M., Dějepis v kostce: pro střední školy. II., Havlíčkův Brod: Fragment, 2004, s. 8.

HLAVAČKA, M., Dějepis pro gymnázia a střední školy 3, Praha: SPN, 2007, str. 16.

Úkol č. 4

- A. Správná odpověď: b) 1 bod
 B. Správná odpověď: d) 1 bod
 C. Správná odpověď: c) 1 bod

Celkem: **3 body**

Úkol č.5

- A. Správná odpověď: b) 1 bod

Zdroj: <https://time-theory.info/galileo-galilei/> (neuvádět k textu zdroj)

- B. Správná odpověď: b) 1 bod

Zdroj: ČORNEJ, P., Dějepis 2, Středověk a raný novověk, Praha: SPN 2001, s. 120

Celkem: **2 body**

Úkol č. 6

- A. Správné odpovědi: a), b), c), e) 2 body každá správná 0,5
 B. Správná odpověď: c) 1 bod

Zdroj obrázku: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kuks_\(38598651902\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kuks_(38598651902).jpg)

Podklad pro otázku: Kol., Starší dějiny pro střední školy, II., Brno: Didaktis, 2018, str. 148.

Celkem: **3 body**

Úkol č. 7

Správné řešení:

Vojsko vzbouřených stavů	Císařské a ligistické vojsko
Jindřich Matyáš Thurn	Karel Bonaventura Buquoy
Kristián z Anhaltu	Maxmilián I. Bavorský
Ladislav Velen ze Žerotína	Jan Tserclaes Tilly
Jiří Fridrich Hohenlohe	
Petr Arnošt z Mansfeldu	

Celkem: **4 body** - za každého správně zařazeného 0,5b

Zdroj otázky: BENEŠ, Z., PETRÁŇ, J., České dějiny I., Praha: Práce, 1997, str. 184-192.

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 8

správné řešení: 1 – c); 2 – d); 3 – a)

3 body

Zdroj: VILLARRI, R., *Barokní člověk a jeho svět*, Praha: Vyšehrad 2004, s. 25,20,33.

Úkol č. 9

Řešení:

Položka	Přiřazená čísla	Položka	Přiřazená čísla
Bible	4	Místo k uložení oblečení	3; 9
Místo na spaní	2; 3; 5; 6; 10; 16	Kříž	1
Uložené cennosti	4	Místo určené k výrobě příze	11
Nejčestnější místo v domácnosti	8	Místo určené k obložení mechem	12; 15
Svatý kout	4	Mísník	13

Čísla 7 a 14 jsou navíc.

Všechno správně 5 bodů, 1–3 chyby 4 body, 4–6 chyb 3 body, 7–8 chyb 2 body, 9–10 chyb 1 bod, 11 a více chyb 0 bodů.

Zdroj: AUGUSTA, P., *Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost*. Praha: Albatros, 2006, s. 500–501.

Úkol č. 10

A. správná odpověď: A-1/B-3/C-2

3 body

Zdroj: VILLARRI, R., *Barokní člověk a jeho svět*, Praha: Vyšehrad 2004, s.22.

B. Správné řešení: b)

1 bod

Zdroj: VILLARRI, R., *Barokní člověk a jeho svět*, Praha: Vyšehrad 2004, s.31.

C. Správné řešení: král a), kancléř c)

2 body

Zdroj: VILLARRI, R., *Barokní člověk a jeho svět*, Praha: Vyšehrad 2004, s. 37.

D. Správná odpověď: c)

2 body

Zdroj: VILLARRI, R., *Barokní člověk a jeho svět*, Praha: Vyšehrad 2004, s. 38.

Celkem: 8 bodů

Úkol č. 11

A. Správná odpověď: kavalířská cesta

1 bod

B. Správné odpovědi: a); b); c); e) - vše správně

2 body

1 chyba 1 bod, 2 a více chyb 0 bodů

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

C. Správné řešení:

Město	Číslo města na mapě	Účel návštěvy města
Dačice	4	c)
Vídeň	1	d)
Benátky	8	g)
Bologna	3	h)
Loreto	7	e)
Řím	2	b)
Assisi	5	ch)
Florencie	9	a)

Čísla 6 a 10 a písmeno f jsou navíc.

Vše správně **5 bodů** 1–2 chyby **4 body**, 3–4 chyby **3 body**, 5 chyb **2 body**, 6 chyb **1 bod**, 7 a více chyb **0 bodů**.

Celkem: **8 bodů**

Podklady pro tvorbu otázky: základní znalost práce s mapou, logické vyvozování.

Volná odborná inspirace: Jiří Kubeš, *Kavalírské cesty české a rakouské šlechty (1620–1750)*, Ústav historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice, habilitační práce, Pardubice 2011, 363 s., zde s. 145–150. Dostupné online na <http://uhv.upce.cz/data/File/kubes/kubes-habilitace.pdf>.

Podklad pro slepou mapu: <http://media1.napady.net/images/media1:50f8266229ffd.png/slepa-mapa-evropy.gif>

Úkol č. 12

Správná odpověď: **a)** **1 bod**

Zdroj: AUGUSTA, Pavel, *Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost*, Praha: Albatros, 2006, s. 488–489.

Úkol č. 13

Správná odpověď: **a) b) d)** **3 body** - za každou správnou **1 bod**

Podklad pro otázku BENEŠ, Z., PETRÁŇ, J., *České dějiny I*, Praha: Práce, 1997, str. 195.

Zdroj obrázku: https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_II.#/media/Soubor:Joseph2pflug_1799.jpg

Úkol č. 14

- A. Správné řešení: **c)** **1 bod**
- B. Správné řešení: **b); c)** **1 bod** – každá správná odpověď je za 0,5 bodu, neodečítá se

Zdroj obrázku: Sbírka Regionálního muzea Mělník, podsbírka Knihy, inv. č. Kn 221.

Podklad pro otázku: SOCHROVÁ, Marie. *Dějepis v kostce: pro střední školy. II.*, Havlíčkův Brod: Fragment, 2004, s. 32.

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 15

Správné řešení:

Jméno řemeslníka	a) Josef		g) Jan	
Druh výroby	b) malovýroba		h) velkovýroba	
Dohlížitel	c) cech		ch) svobodný podnikatel	
Cesta k podnikání		Členové výrobního procesu	:	Název systému
	d) učedník	i) dělník	=	l) rozptýlená manufaktura
	↓	↓		
	e) tovaryš	j) faktor	=	m) nákladnický systém
	↓	↓		
	f) mistr	k) dělník	=	n) soustředěná manufaktura

Tabulka ze zadání:

Jméno řemeslníka: a)	g)
Druh výroby: b)	h)
Dohlížitel: c)	ch)
Cesta k podnikání:	Členové výrobního procesu: Název systému:
d)	i) = l)
↓	↓
e)	j) = m)
↓	↓
f)	k) = n)

Vše správně: 5 bodů, 1-2 chyby 4 body, 3 chyby 3 body, 4 chyby 2 body 5 a více chyb 0 bodů.

Zdroj: AUGUSTA, P., Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost, . Praha: Albatros, 2006, s. 512.

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÝ INSTITUT
ČESKÉ REPUBLIKY**

Úkol č. 16

Správné řešení: **1-D, 2-E, 3-F, 4-A, 5-B**, komentář C je navíc. **5 bodů** (každá správná odpověď 1 bod)

Za chyby se neodečítá.

Zdroj obrázků:

Přezka: Severočeské muzeum v Liberci, UHO – šperky, inv. č. Š1691.

Příbor: Severočeské muzeum v Liberci, UHO – šperky, inv. č. Š201.

Pohárek: Severočeské muzeum v Liberci, UHO – sklo, inv. č. S139.

Porcelánová figurka: Severočeské muzeum v Liberci, UHO – porcelán a keramika, inv. č. PK149.

Džbán: <https://www.galerieplatyz.cz/aukce/detail/-keramika-habansky-dzban-14266>.

Podklad pro otázku: *AUGUSTA, P. Dějiny českých zemí v obrazech: od pravěku po současnost, Praha: Albatros, 2006, s. 512, 526, 527, 540-544.*

Úkol č. 17

Správné odpovědi: **1 ANO/ 2 NE/ 3 ANO/ 4 ANO** **2 body** (každá správná odpověď 0,5 bodu)

Zdroj: *VESELÝ, Z., Dějiny českého státu v dokumentech, Praha: Professional Publishing 2012, s. 319-321.*

Úkol č. 18

Správné odpovědi: **b) c) g) h)** **4 body** (každá správná odpověď 1 bod)

Zdroj úryvku: *VESELÝ, Zdeněk, Dějiny českého státu v dokumentech, Praha: Professional Publishing 2012, s. 319-321.*

Podklad pro otázku: *HARNA, J., FIŠER, R., Dějiny českých zemí II., Praha: Fortuna, 1998, str. 21.*

Celkem 80 bodů

Rozřazovací otázka – boduje se zvlášť, její hodnocení rozhoduje až při shodě bodů.

Správné odpovědi: **ANO/ANO/ANO/NE/NE/NE/ANO/ANO/NE/NE/NE/ANO** **12 bodů** (každá správná 1 bod)

Zdroj: *BENEŠ, Z., PETRÁŇ, J., České dějiny I, Praha: Práce, 1997, str. 1984-191.*

HARNA, J., FIŠER, R., Dějiny českých zemí I, Praha: Fortuna, 1995, str. 254-257.